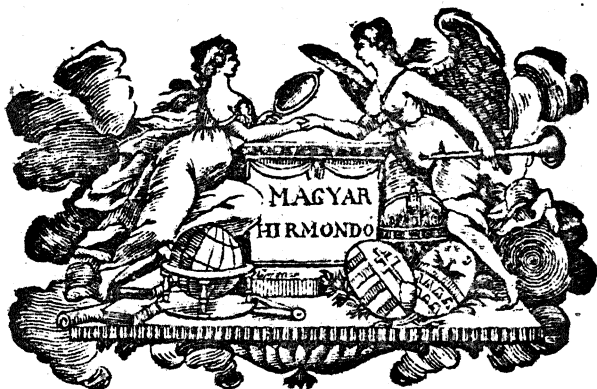

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro 28.

Költ. Bétsben, Mind Szent Havának (Octóbernek)
5-dik napján 1798-dik Esztendőbenn.

Török Birodalmi Tudósítások.

A' Frantzia Hajósseregenn diadalmas-
kodott Anglus Tengeri Vezérnek Nelson
Admirálisnak magának, küldött a' Török
Császár ajándékbann: 1.) egy drága bundát.
2.) egy gyűrűt, melynek köve, tsupán egy
darabból álló nagy gyemánt, úgy nevezett
szolitér (solitair). 3.) Drága kövekből ké-
szültt kalapra való bokkrétát. 4.) Egy arany
kardot, melynek hüvelye és markolatja,

F f

gyöngyökkel 's drága kövekkel van kirakva. 5.) Egy török módi drága övet. 6.) Száz erlénnyt. (Egy erlénny nevezet alatt értenek a' Törökök, 5 száz tallérból álló summát). — A' több Tisztek is kaptak, kiki a' maga rangjához képest szép ajándékokat, a' Legénységnek 30 napi zsóldot osztogattatott a' Nagy-Úr, és a' kik betegek vagy meg-sebesedtek között: azoknak, 60 napi zsóldot.

Passmann Ogluról bizonyosnak írják minden újjabb egélsz hitelességű Tudósítások is, hogy a' nékie ajánlott kegyelmet el nem fogadta: 's ugyan azért a' Natóliai Basa küldődött ellene, 30 ezer emberrel; a' ki 30-szor támadta meg Passmant: de sikeretlenül: 's híjjába ágyúztatta a' Várat is: mert onnét hathatóssabbann ágyúztak ki ellene. Az Oroszokról oly értelmű Hirdetmény tevődött közönségessé minden Török Templomokban a' Dervisek (Papok) által: hogy szíves Barátoknak, 's a' Török Császári Trónus' óltalmazóinak kell őket (t. i. az Oroszokat) nézni azontúl.

A' Roméliai Basa, elébb Niszfza Városához vonta magát viszfza Vidintől, azon szerentsétlen verekedés után, melybenn 14 ezer Törököknél többenn estek el a' két részről. September' vége felé pedig

Sophia Városánál tartózkodott, 's 30 ezer hegyi Lakosokat (Szürczallokat) vett ott maga mellé, hogy ismét telyes számúvá tehesse a' maga igen el olvadt Seregét, 's onnét írt a' Nagy Szultánnak is, hogy személy szerént meg fog jelenni Konstantzinápolyban, és ízámot ad, mind a' nagy költségekről, a' mellyeket tett, mind a' veszteségről, a' mellyet szenvedett.

A' Frantziák ellen végzett had' dolgá-bann, a' Nagy-Vezérség' Helytartójához (az úgy nevezett Kajmakánhoz, vagy Kajmakám-Basához) intézett Császári Rende-lésről tsak rövideden akartunk emlékezni a' múltt postánn: közöljük most annak egész értelmét, mely is így következik:

„Míg a' Nagy-Vezérséget Izzed Mohammed Basa viselte: szüntelenül vett ő Utasításokat az eránt, hogy az Osmani (Török) Tartományoknak védelméről gondoskodjon, és az ellenség' fortélyoskodásait szemmel tartsa, ő azonban tsak a' maga saját hasznára nézett, 's egyébre sem mire se' ügyelt, úgy annyira, hogy még a' ki-dolgozott szándékjokból is ezen hitetlen dísznóknak, a' Frantziáknak, legkissebbet se' tudott, és az eránt meg nem intette jókor Egyiptom' Lakosait.“

„Midőn ezen szerentsétlen hírek a' mi Császári fülünkbe jöttek: oly nagy volt ezen el szenvedhetetlen történet után a'

mi szomorúságunk 's bánatunk, egész egy Hónapig; hogy (Istennel bizonyítjuk) könnyek folytak alá szemeinkből, 's a' nyugalom és álom el távoztak Mi tőlünk.“

„Azonnal ki-tettük tehát ötet a' Nagy Vezérségből: 's helyébe az Erzerumi Kormányozót Jussuf Basát neveztük; és a' míg ő el érkezne a' mi fényes Portánkhoz: Kajmakánná nevezzük, 's tetszszük Kegyelmedet Mustafa Bey.“

„De minthogy igazságos dolog, hogy minden igaz Hívek hartzra keljenek ezen boldogtalan Hitetlenek, a' Fr. ák ellen, és minthogy valóságos el múlhatatlan kötelesség a' mi Császári személlyünkre nézve, ki-ragadni az ő átkozott kezeikből az áldott földet, 's bocsfút állani, a' Muszulmánokon el követett méltatlanságokért: semmi halasztásnak nem kell e' dologbann történni; hanem a' Nagy-Vezér' el érkezéséig is, a' leg foganatosabb készületekkel hozzá kell fogni az ő meg-támadásokhoz, mind vízen, mind szárazon.“

„Ehez képest, tartozik Kegyelmed, a' Nagyságos Lanyakkal, Ministerekkel, és Főkkel, a' mi Alattvalóinkkal, egygyütt tanátskozva, az Istenbe és az ő Prófétájához való telyes bizodalommal, a' leg-foganatosabb eszközöket e' ő-venni, a' végre, hogy meg-lehessen szabadítani Égyip-

tom' Tartományát ezen Gonosztévőknek jelenlététől. Adassa tudtokra Kegyelmed, minden igaz Híveknek a' magok Kerületeikbenn, hogy Mi, a' Fr. ákkal hadban vagyunk, és egészsz igyekezettel azonn légyen Kegyelmed, még az éjjelt is nappallá változtatván, hogy szembetűnő boszszuállást lehessen rajtok venni.“

„Minden Kikötőhelybe 's Erősségbe, elegendő Katonaságot 's muníziót rendelvénn, szorgalmatossan meg őrizzen Kegyelmed, egyéb Mahomedána Tartományokat az ellenségnek álnok praktikáitól.“

„Buzgóánn figyelmezzenn arra is Kegyelmed, hogy a' mi Császári Lakó-Városunk' Lakosai, a' naponként meg kívánató eleségből semmi szükségét ne lássanak, és általjábann, gondja legyen Kegyelmednek addig minden dolgokra, míg a' Nagy-Vezér el érkezend.“

„Mi a' Kegyelmed törekedéseire egészsz figyelmetességünket fogjuk fordítani, és a' Mindenható Isten áldja meg a' mi igyekezetünket, 's szerentsésítsen bennünket a' mi ügyünk' védelmezésébenn.“

Meg-jegyzés.

Ha a' Török Császárnak ezenn Rendelésébenn a' Fr. ákra ruházott nem igen ki-méllő nevezetek, nehezenn találnak es-ni Nékiek: ugyan hogy ne eshetne nehezenn a' szegény Unterwaldeni Helvétu-

soknak, midőn, *vak agyarkodású Pártosoknak, és képzelhetetlen meg-átalkodtságú eszeveszetteknek* nevezi őket Fr. Generális Schauenburg, a' Helvétziai Direktóriumhoz 's a' Strafsburgi Kommendánshoz Jordis Generálishoz botosított Tudósításaibann, azért, hogy ők, hajdani tsendes sorssokkal meg-elégedvénn, nem akarták bé-venni azt az új Frantzia módi Konstitútzsiót, mellyet a' magok gondolkozása' módjával semmiképpen meg nem egygyeztethetnek, és a' melyre ha reá látatott is állani az életben maradott Unterwaldenieknek egy része, nem különben a' Schwyzi Nép: ez nem önkéntvaló tselekedet; hanem a' mint helyessenn jegyzi meg a' Bétsi Udvari Újság, tsak mulólag való következtése, annak az el rémülésnek, mellyet oly rettentő öldöklések 's pufztítások okoztak, a' millyeneket, maga a' Fr. Vezér is szomorúknak mond, a' felyebb nevezett Strafsburgi Kommendánshoz botosított tudósító Levelébenn, 's a' millyeneknek a' napjáról azt írta, hogy egy vólt az a' leg-szörnyűbb napok közzül, a' mellyeket látott valaha. — — Az Unterwaldeniek ellen harizolt Fr. Katonaság közzül, egy Tiszt, fe'es számú Közemberekkel egygyütt, által szökött az Unterwaldeniekhez, kik közzül sokann, mindenre el szánvann magokat, a' meszszebb lévő hegyekenn tartózkodnak.

Égyiptomba lett bé-rontássokról a' Fr. áknak, következő Tudósítást tettek közönséssé Rómábann, az ottani Fr. Kommisszáriusok :

„A' Fr. Hajóssereg, Júl. első napján érkezett Alexándria' eleibe. Három nappal előbb, mutatta magát az Ánglus Hajóssereg, az oda való Kikötőhely előtt: de ismét Olasz Ország' partjaihoz tért visszsa.“

„Minthogy az Alexándriai Kikötőhely, nem elegendő méjjségű volt a' mi hajóinknak bé-fogadására: tehát ezek, más álló-helyet kerestek, mely onnét 3 mértföldre esik, 's ott hányták le vasmatskáikat.“

„Július' első éjtszakáján szállott ki Bonaparte, a' vezérleése alatt lévő Néppel, a' szárazra. Más nap, ágyúk nélkül meg-támadtatta Alexándriát, 's tsupán bajnéttokkal, kényszerítette azt, maga meg-adására. A' Lakosok' ellentállása miatt, egy-néhány Fegyveres-pajtásink meg-fosztattak életektől.“

„Kléber és Menou Generálisok kór-mányozták a' meg-támadást, kik mind ketten meg-sebesedtek, nevezetessenn az utólsó, egy reája hajtott kö által, midőn éppen bé-rontott Vitézeivel a' Városba.“

„Bonaparte, az Arabsok' Fejeivel, oly Kötésre kívánt lépni, mely mind a'

két részről hasznos lett volna: de az alku-
dozás közben, félbe szakasztották az Arab-
sok a' fegyvernyugvást, meg ölvén egyne-
hány Hajóslegényeket, kik a' Tonnant ne-
vű Fr. hajóról vették vala magokat a' szá-
razra. A' Generális' okossága mindazáltal
eleit fogja venni kétség kívül, a' Fegyver-
nyugvás' meg-bontásából származható kár-
nak, „

„Alaxándria után, a' leg közelebb
lévő helyek, 's nevezetessenn Rosette fog-
lalódott el, mely, önként ki-nyitotta a'
kapuit, 's Deputátziót küldött eleikbe a'
Frantziáknak. „

„Bonaparte, a' Nílus vízénn hajókra
ültette Seregét, 's úgy vitette Cairóig;
maga pedig szárazonn utazott oda. „

„A' Frantziák, minekutánna a' né-
kiek ellent állott Mamelukokat meg futam-
tatták; bé mentek Cairóba Júl. 23-dikánn
fegyveres kézzel, Bonn és Vial Generáli-
sok' kormányozása alatt. „

„Mihelyt ki-szál ott Bonaparte Gene-
rálls az Egyiptomi földre; leg ottan egy
Hirdetményt intézett az Egyiptomi Nép-
hez; és másikat a' Katonáihoz. „

A' tengeri ütközetéről szölvő Tudósítás-
sok a' Fr. Kommisszariusoknak, azt írja a'
Fr. Hajóssereg' Admirálissáról Brueys Pol-
gárról, hogy Az, még minekelötte meg-
gyúladt volna a' hajó, a' mellyen vólt,
t. i. a' L' Orient: egy ágyú-golyóbis által

agyon lövettetett, és hogy a' Generálstab Feje, egy részével a' Legénységnek ki szabadította magát a' partra: minekelőtte felvetődött volna a' hajó. A' mely Máltai Hajós-Legények 's Katonák voltak a' hajókonn, azokat, magával vitte Bonaparte.

Olasz - Országi Tudósítások.

Azon két Fr. lineai hajók, mellyek az Ábukir-meljéki viadalból el szöktek, t. i. Wilhelm Tell és Genereux, a' Máltai Kikötőhelybe vették magokat: hanem Genereux, tsak hamar az érkezése után mindjárt el süjgedt: mind mindazáltal az Embereket, meg-lehetett még is róla szabadítani.

Hogy Málta Szigetében a' Nép felzendült a' Fr. ák ellen, 's úgy rájok ijjesztett: hogy Azok kéntelenek voltak a' Várba venni bé magokat: írja a' Bétsi Udvari Újság is: de még tsak úgy mint hírt.

A' Cisalpina Respublikának az új Konstitútzió szerént való tizenegy Osztályai (Departmánjai) ezek: 1.) Olonai; 2.) Felső Pádusi; 3.) Serioi; 4.) Adda- és Oglio; 5.) Mellai; 6.) Minicoi; 7.) Crostoloi; 8.) Panaroi; 9.) Reno; 10.) Alsó-Pádusi; 11.) Rubiconi. — A' Fővárosok ezekben: Mediolánium; Kremóna; Bergamo; Morbegno; Brescia; Mántua; Reggio; Modena; Bonónia; Ferrára; Forli. — — Az új Konstitútzióhoz képest a' Törvényhozó-Gyű-

Jésből ki-lépett Tagok között egynek egynek, a' jövő 1799-dik esztendő Augustussának 18 dik napjáig, hónaponként 500 líver fog adódni, vígasztalásúl, a' közönséges Kaszszából.

Pedemontzium: Ezen Tartománykan nagy áldozatokat tett a' Szárdiniai Felség újjabbann is, még is Azok által se' mehetett reá a' tsendességnek tökéletes helyre állítására, mint meg-tetszik egy Királyi Hirdetményből, a' melybenn Sept. 4-dikénn panaszossan jelentődött: hogy a' szépszerént való kegyelmes bánás által éppen nem lehetett még eddig el érni az óhajtott czélt: sőt inkább Azok, a' kik Jún. 29-dikénn amnesztiát nyertek, leg-inkább visszfa élnek a' Királyi kegyelemmel, igyekezzvénn új pártütést indítani.

Római Respublika: Az itt kormányzó Fr. Generális Macdonal, oly értelmű parantsolatot adott ki: hogy ha valamely zenebona vagy pártütés történik: tartoznak a' Papok leg-ottan a' veszedelem' helyére sietni, és hathatós eszközök lenni, a' tsendességnek helyre-állításábann. A' kik ezt el mulatják: úgy fognak tartatni és megbüntettetni, mint a' zenebonának vagy pártütésnek részesei; a' kik pedig életeket találnák vesztetni a' zürzavarbann: Azoknak Attyok vagy Annyok penziót nyer. — Mind Rómábann mind egyéb részeibenn is

a' Respublikának, szorgalmatossann hozzá láttat a' Fr. Kormányozó, a' Nemzeti Katonaság' fel-állításához. — A' Római földön lévő Fr. Katonaság' száma mind untalan szaporodik. Sokan takarodnak köz- züle, Ánkonánn által, Korczira, Czefalonia 's a' több Szigetekbe, mellyeket haj- dann Velentze birt, most pedig a' Fr. ák bírnak, a' hol mindenütt erőssen bé-sán- tzolja magát a' Fr. Őrizet.

Frantzia-Országi Tudósítás.

Sok Pári'si Ujságok keltek ki a' Direktórium ellen keményenn, a' Fr. Hajóssereg' el pusztulása' le-írásának alkalmatosságá- val, úgymint a' melynél fogva, az ő pa- naszos előadássok szerént is, egyfzerre oda lett a' Fr. ák' elsősege a' Földközi-tenge- renn; Bonaparte, és Fr. Ország között egészfzenn el van vágva a' közösülés' útja; Málta' bírása bizonytalanná tevődött; 's a' Török Udvár is, tsalhatatlanul való had kezdésre késztetődött. — Még akkor nem tudódott Párisbann, hogy a' Törta bizo- nyossann hadat végzett Fr. Ország ellen; és hogy az Irlandiai földre való bé- szál- lásnak, a' leg- kérkedékenyebb hánykódá- sok mellett is, gyalázatos vége lett.

A Batáviai Tudósítások

magok úgy írják mint bizonyos dolgot, hogy az Anglusok egészfzen meg-határoz-

ták magokbann, hogy akármennyibe kerül is, el veszik Batáviának fő Kikötőhelyét Texelt, mely előtt, Sept. 10-dikénn, tizenegy Ángliai 's ugyan annyi Orosz nagy hadi hajók járkáltak fel 's alá.

Az Ámsterdami és Rotterdami Kikötőhelyekben nagy készülétek tevődnek a' végre, hogy a' jövő Nővemberbenn, ismét egy Hajóssereg szállhasson ki a' tengerre.

Nagy Britanniai Tudósítások.

Irlandiának Észak és Napnyúgot közt fekvő széleihez, jövődébéli nagyobb bátorságnak okáért, újra 3 línei hajók, 7 Fregátok, 's még felesébb számú kisebb fegyveres hajók rendelődtek. Eddig, Kingsmill Admirális vígyázott az Irlandiai partokra: de az ezentúl való vígyázás, Contreadmirális Seymourra bízódott.

A' Londoni Ministériom, bizonyos Tudósításokat vett, Fr. Admirális Richerynek 3 línei hajókkal és 3 Fregátokkal az Indiai tengerre lett el jutása eránt.

Német Birodalmi Tudósítás.

A' Rastadti Német Deputátzió, Sept. 22-dikére készítette el a' Fr. Követekhez szálló válaszfűzát, melynek feltételei olyanok, hogy azoknak igazságos és a' Német Birodalomnak jövődébéli bátorságára egyáltalában szükséges vóltát lehetetlen két-

ségbe hozni: hogy t. i. a' Rajna' jobb meljéki Lakosoktól ne kívánjanak több adót a' Fr. ák; hogy a' Katonáikat szállítsák mindjárt vízfőzsa, avagy csak részszerént is a' Rajna' jobb meljékéről, a' bal-meljékre; hogy egy talpallatnyi földet is ne kívánnyanak magoknak a' Rajna' jobb-meljékénn 's a' t.

Elegyes Tudósítások

Nelson Hajósseregét, mind a' 'hajók' nagyságára, mind azoknak számára nézve, az el pufztított Fr. Hajósseregnél, sokkal erősebbnek hirdette ki a' Pári'si Direktóriális Újság, azon előadásábann, mellyet a' múltt postánn közlöttünk.

Mennyi Fregátjai lehettek Nelson Admirálisnak? nem írhatjuk bizonyossann: hanem a' líneai hajók név szerént ezek voltak: Culloden; Theseus; Alexánder; Vanguard; Minotaure; Swiftsburi; Audacious; Defence; Jaloux; Orion; Goliath; Majestit; Bellerophon; 's Leander. Tsnpánn a' legutól nevezett, vólt 50 ágyús és 400 emberes: a' többinn pedig mind egygyikenn hetvennégy ágyú és hatszáz ember vólt. Négy ezek közzül, a' Nápolyi Udvari Újság mellett közre-botsátott előadása szerént az oda való Anglus Követnek, minden árbotzfáit el vezztette a' viadalbann: egygyet pedig, t. i. a' Cullo-

den nevűt, oly helyre vert a' szél, a' hol az, a' víz' tsekélysege miatt meg-feneklett.

A' Fr. Hajóssereg' két leg kisebb hajóinak, mellyek között egygyik 18; a' másik pedig 16 ágyús volt: nem tudatik a' sorsa. Négy Fregátjai között kettő el-szaladt (Ródus Szigetébe): egy el égett, és egy el süjgedt. Az el szaladtak között mindenikenn 48 ágyú, és 3 száz ember volt; a' más kettőn pedig mind egygyikenn 36 ágyú, és 250 ember.

A' lineai hajók' neveik: Orient; Timoleon; Franklin; Tonnant; Glorieux; Conquereur; Spartiate; Aquilon; Peuple Souverain; Heureux; Mercure; Wilhelm Tell; és Genereux. A' két leg elől nevezettek, mellyek között az elsőbikenn 120 ágyú, és ezer száz ember volt, a' másikon pedig 74 ágyú és 700 ember, el égtek: a' két leg-utól nevezettek pedig, mellyek között az elsőbikenn 80 ágyú, és 800 ember volt, 's a' másikon 74 ágyú és 700 ember, el szaladtak. A' többek, mind fogságba estek, mellyek között csak Franklinon és Tonnanton volt 80 ágyú és 800 ember: a' többin pedig mind egygyikenn, hetvennégy ágyú és hétszáz ember.

Nápolyból Aug. 28-dikán: — „A' napokban igen nagy égi-háború volt nálunk; sűrűn villámlott, tsattogott, 's hűlött mindenfelé a' menykő. Hogy az eg

ki-derült, álmélkodva szemléltük a' szom-
fzéd Vesuvius hegynek alsó részét hóval
bé-fedve, holott nálunk, még a' derék tél-
benn is, igen ritkán látunk havat. "

Ama' híres Frantzia Asztronomus, (Tsillagvisgáló), és a' Pári'si Tsillag-visgáló Toronynak Direktora, Lalande Polgár, Sept. 18-dikánn Frankofurtumon utazott keresz-
tül, jöven Gothából, a' hol a' leg híresebb Német Mathematikusokkal, a' már általunk közlött közönséges mérték eránt tanátskozott. Különös szerentséjének tartja, a' Frankfurti Újságnak előadása szerint, hogy a' Gothai tanátskozás alkalmatosságával meg-esmerkedhetett Német Ország-
nak leg-híresebb Asztronomusával, Zach Úrral, (ez Pestről való Tudós Fia a' Magyar Hazának, a' ki sok időt töltött Londonbann az ottani Fő-Asztronomusnak Német származású Herschel Tudósnak társaságábann). Igen nagyon magasztallya Lalande, a' Gothai Hertzeg-Aszszonyt is, leg tudóssabb Aszszonynak állítván azt lenni egész Német Országban. A' Tsillag-visgáló toronyról pedig azt mondja, hogy annál szebbet még nem látott.

Magyar - Ország.

Korona - őrzővé nevezte Fels. Úrunk,
Temes Vármegyei Fő-Ispány B. Splényi
József Ő Exc. ját; Kir. Tábla' Assessora-

vá pedig a' Királyi Törvényes ügyek' Vice-Direktorát T. Kiss Mihály Urat.

Ozoráról (Tólna Vármegyéből) Sept. 20 dik napján: — „E' folyó Hónapnak 17-dik napján kezdődött itten a' Hertzeg Eszterházy Ménesséből szedett lovaknak Kótyavetyéje. Erre nézve igen sok Uraságok jelentek meg. Két nap alatt közel 100 lovat adtak el, mind igen jó de meg is érdemlett árronn. Váltak 2, 3, 's 4 száz forintos lovak is. A' tsödörök (mén-lovak) 5 száz forinton mentek. A' múlt Hónapnak vége felé, igen nagy vadászatot adott e' tájonn a' Hertzeg, Tamási nevű Helységje' vidékénn. Igen sok szarvast lőttek, a' mellyek közzül sok, rendkívül való nagyságú volt: mert öt mázsát 's többet is nyomott egy egy szarvas. Valami két esztendővel ez előtt, olyan szarvast is lőttek itten, a' mely hat mázsánál is többet nyomott, mint valamely derék ökör. Ezek a' szarvasok szabadon élnek az ide való nagy erdőkben, és a' Kapos folyó vizének nádas 's ligetes környékeibenn.

A' Nagy - Váradi Promontóriumról neveztetett Apátúrságával Első Mártír Sz. Istvánnak, Fő Tiszt. Nagy Váradi Kánonok, és a' Kir. Helytartó - Tanács mellett Könyv - Censor Riethaler Mátyás Urat méltóztatott meg-tisztelni F. Urunk.